

سخنرانی آقای ابراهیم نورمحمدی در همایش ملی حاشیه نشینی

به گزارش روابط عمومی [شبکه مردمی تحول اجتماعی شهید اسداللهی](#)، «همایش ملی حاشیه نشینی؛ زمینه‌ها، آسیب‌ها و راهکارها از منظر علوم انسانی و اسلامی» توسط پژوهشگاه حوزه و دانشگاه 9 آذرماه در شهر مقدس قم برگزار گردید. در این نشست، ابراهیم نورمحمدی مسئول شبکه مردمی تحول اجتماعی شهید اسداللهی به عنوان یکی از سخنرانان نشست طی سخنانی به تبیین ضرورت نگاه نو به محلات کم‌برخوردار، نقد رویکردهای گذشته و تشریح دستاوردهای میدانی مجموعه تحول اجتماعی پرداخت.

نورمحمدی در آغاز سخنان خود با اشاره به بیانات اخیر رهبر انقلاب اسلامی، بر لزوم توجه جدی به «حفظ انسجام»، «حمایت از دولت»، «پرهیز از اسراف» و «دعای همگانی برای نزول رحمت الهی» تأکید کرد و افزود این موارد امر ولی است و عمل به آن برای فعالان مردمی ضرورت دارد.

وی یادآور شد که ریشه‌های حاشیه‌نشینی در ایران تنها به سال‌های پس از انقلاب محدود نیست و پدیده زاغه‌نشینی از سال‌های قبل از انقلاب شکل گرفته و در مقاطع مختلف ادامه یافته است. او با اشاره به اینکه نگاه‌های سرمایه‌دارانه در برخی دوره‌ها باعث تداوم این معضل گشته، گفت: «اگر مسئله واقعی محلات را درست شناسیم، به دولت‌ها گرای غلط داده می‌شود.»

او با دیدی انتقادی گفت: «برخی معتقدند این محلات بالقوه منحرف و مجرم هستند. که ما با این حرف کاملاً مخالف هستیم. این افراد ذیل آیه وارثان زمین هستند و حتی ما از اطلاق لفظ حاشیه به این محلات ابا داریم. اسم حاشیه به قشری اطلاق شود، تولیدکننده آسیب است، چراکه هویت گرفته می‌شود. مستضعف از نظر ما مورد ظلم واقع شده است. یعنی ظالمی هست و به این افراد ظلم‌هایی شده.»

نورمحمدی با بیان اینکه بسیاری از آمارهای رایج درباره وسعت حاشیه‌نشینی دقیق نیست، تأکید کرد در مطالعات میدانی شبکه مردمی تحول اجتماعی تعداد واقعی محلات حاشیه‌نشین کشور کمتر از تصور عمومی است و با حذف بافت‌های تاریخی و فرسوده از آمارها، به رقمی کمتر از 500 محله خواهیم رسید. او گفت: «فعالان شبکه تحول اجتماعی طی چند سال گذشته ۳۳۰ محله را با داده‌برداری دقیق، لوکیشن‌گذاری و سنجش شاخص‌های اجتماعی مستند کرده است.»

نورمحمدی انتقاد تندی نسبت به ادبیات رایج درباره محلات کم‌برخوردار بیان کرد: «وقتی به یک قشر برچسب می‌زنیم، هویتشان را می‌گیریم. این مردم منحرف بالقوه نیستند؛ این‌ها صاحبان انقلاب‌اند.» او تأکید کرد که به کار بردن واژه «حاشیه» در مورد این محلات، تولیدکننده آسیب است و باید آن‌ها را «محلات مستضعف» یا «محلات مورد ظلم واقع‌شده» دانست.

مسئول شبکه مردمی تحول اجتماعی گفت طی ۱۱ سال فعالیت مستمر در ایران و خارج از کشور، ظرفیت‌های انسانی کم‌نظیری در این محلات مشاهده شده است مانند 20 هزار نوجوانی که تحت پوشش برنامه‌های تربیتی و هویتی شبکه تحول اجتماعی هستند و به جهات مختلف استعدادهای پنهان درونشان باورکردنی نیست و این درحالی است که این محلات عموماً با آسیب‌هایی مانند مواد مخدر، خانه‌های فحشا و... دست و پنجه نرم می‌کنند. در ادامه او گفت: «برخی مسئولان عالی‌رتبه کشور تا زمان ارائه لوکیشن‌های دقیق، نسبت به عمق مشکلات آگاهی نداشتند.»

نورمحمدی با اشاره به اینکه بخش عمده آسیب‌ها عارض بر مردم است نه محصول ذاتی محله و ساکنان آن، افزود: کم‌برخورداری زمینه حضور قاچاقچیان و مجرمان مهاجر را فراهم کرده و نبود نظارت و خدمات مستمر موجب رسوب آسیب در محلات شده. در نتیجه شاخص‌های آسیب در برخی مناطق بالا است اما «مردم آن‌جا مؤمن‌ترین و متدین‌ترین» افرادند.

او در ادامه برخی سیاست‌های نادرست مدیریت شهری و اجتماعی را چنین برشمرد: تخلیه، پاکسازی و جابه‌جایی که تجربه نشان داده راهکار مناسبی برای حل معضل نیست. در حوزه مسکن و نوسازی و مسکن اجتماعی نیز اقداماتی دارد صورت می‌گیرد، حتی برخی به دنبال جواز برای ساخت مسکن سی متری هستند ولی این هم راهکار مناسبی برای این معضل محسوب نمی‌شود. مانع اساسی نیز نادیده گرفتن مردم در تصمیم‌سازی‌ها است و در واقع دچار فقدان سازوکاری هستیم برای فعال کردن ظرفیت‌های مردمی. نورمحمدی در ادامه این موضوع گفت: «جمهوری اسلامی با مردم پیروز شد اما نتوانسته نقش مردم را در ساختارها تثبیت کند.»

اصلی‌ترین محور سخنان نورمحمدی تشریح مدل «تحول اجتماعی محله محور» بود. او گفت: توسعه بدون رشد همزمان چهار عرصه کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و امنیتی ممکن نیست. رسانه محلی مؤثرتر از رسانه کلان در تغییر هویت محله است. حلقه‌های میانی باید واسطه مردم با مردم و مردم با دولت باشند و محلات باید «هویت» و «روح اجتماعی» خود را بازابند. او افزود که این مدل با همراهی علما، دانشگاهیان، گروه‌های مردمی و دستگاه‌ها قابل تحقق است.

در بخش دیگری از سخنان، به چالش‌های ملموس میدانی اشاره کرد: «این گزاره صحیح نیست که حاشیه‌نشینان خودکشی زیاد میکنند چراکه این مناطق به دلیل آسیب‌هایی که به آن‌ها عارض شده مبتلا به چنین مسائلی شدند. من عملگرم می‌گویم با هزار تجربه اقتصادی که ربا دارد به اقتصاد ما ضربه می‌زند. برای مثال در یک محله ۵ هزار نفری که ۱۷۰ تا ربا دهنده دارد نمیتواند قیام کند برای یک محله کار کردیم، ۱۰۰ مورد از این ۱۷۰ تا را از بانک رسالت وام گرفتیم، سفته ربا دهنده را پاره کردیم.»

نویسنده : سید علی مدد زیدی، تاریخ ارسال : یکشنبه ۹ آذر ۱۴۰۴ ساعت ۶:۱۳ بعد از ظهر